MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF ANNA FELICE

Seduta tas-17 ta' Ottubru, 2013

Citazzjoni Numru. 1024/1993/2

Louis Busuttil bhala Managing Director ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' Francis Busuttil and Sons Limited

vs

Raymond Mallia bhala direttur ghan-nom u in rapprezentanza ta' Blye Engineering Co. Ltd.

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni mressqa minn Louis Busuttil ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' Francis Busuttil and Sons Limited, li permezz taghha wara li gie premess illi:

F'Lulju/Awwissu 1991, inti, konvenut nomine esegwejt xoghol fuq truck numru O-7076M proprjeta' tal-attur nomine fuq inkarigu tieghu biex jiccekken ir-refrigeration box tal-istess truck;

Dan ix-xoghol ma sarx skont is-sengha u l-arti kif jirrizulta mis-“survey report” hawn anness u mmarkat Dokument “A”;

Ghalhekk, l-attur nomine sofra danni, ghal-liema danni inti unikament responsabbli;

Inti gejt interpellat b’ittra ufficjali f’din il-Qorti in data 17 ta’ Frar 1993 u notifikata lilek fit-22 ta’ Frar 1993 sabiex tersaq ghal-likwidazzjoni u konsegwenti hlas ta’ dawn id-danni izda xorta bqajt inadempjenti.

Talab il-konvenut jghid ghalfejn din l-Onorabbli Qorti m’ghandhiex:

Tiddikjara u tiddeciedi illi x-xoghol minnek esegwit fuq inkarigu tal-attur nomine sabiex jiccekken ir-“refrigeration box” tat-truck registrazzjoni numru O-7076M proprjeta’ tal-attur nomine ma sarx skont is-sengha u l-arti biex b’hekk l-attur nomine sofra danni;

Tiddikjara u tiddeciedi illi inti unikament responsabbli ghal dawn id-danni konsegwenzjali sofferti mill-attur nomine;

Tillikwida dawn l-istess danni; u

Tikkundannak thallas lill-attur id-danni hekk likwidati.

Bl-ispejjez komprizi dawk tal-ittra ufficjali tas-17 ta’ Frar 1993 u bl-imghax legali kontra tieghek ingunt minn issa sabiex tidher personalment ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni annessa.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta’ Raymond Mallia bhala direttur ghan-nom u in rapprezentanza ta’ Blye Engineering Co. Ltd., li in forza taghha eccepixxa illi:

Preliminarjament li s-“Survey Report” (Dok. A) esebit mac-citazzjoni ma jikkostitwix prova legalment ammissibbli u

ghalhekk ghandu jigi sfilzat mill-atti stante l-opinjonijiet “ex parte” li jikkontjeni;

Fil-meritu, it-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjez stante li x-xoghol fuq it-“truck” in kwistjoni gie esegwit mis-socjeta’ konvenuta skont l-arti u s-sengha u gie accettat u approvat mill-attur nomine;

Konsegwentement, is-socjeta’ konvenuta ma kkawzat ebda danni lill-attur nomine.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri meta u jekk ikun il-kaz.

Rat id-dikjarazzjoni annessa.

Rat id-digriet moghti fl-24 ta’ Jannar 1994, li permezz tieghu, il-Qorti tal-Kummerc ordnat l-isfilz ta’ dokument A anness mac-citazzjoni.

Rat li, fl-istess seduta fl-24 ta’ Jannar 1994, il-Qorti kienet hatret lill-Perit Tekniku William Cassar Torreggiani biex jirrelata dwar il-fondatezza tat-talbiet.

Rat id-digriet ta’ din il-Qorti diversament presjeduta, moghti fil-15 ta’ Jannar 1997, li permezz tieghu gie mahtur Assistent Gudizzjarju biex jassisti lill-Perit Tekniku fil-gbir tal-provi.

Rat il-verbal tas-seduta tas-6 ta’ Lulju 1998, li permezz tieghu, il-Qorti diversament presjeduta hatret lil zewg periti ohra, Paul Ciantar u Dr. Audrey Demicoli.

Rat id-digriet tas-26 ta’ Frar 1999, li permezz tieghu gie sostitwit il-perit tekniku u nhatar minflok Oliver Scicluna.

Rat il-verbal tas-seduta tat-2 ta’ Marzu 1999, li permezz tieghu, il-Qorti diversament presjeduta rrevokat il-hatra ta’ Oliver Scicluna u hatret minflok, fis-17 ta’ Marzu 1999, lil Alfred R. Scicluna.

Rat id-digriet tal-24 ta’ Jannar 2002, li permezz tieghu, il-Qorti diversament presjeduta rrevokat id-digriet tal-24 ta’

Jannar 1994 u regghet dahhlet fl-atti d-dokument A anness mac-citazzjoni.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ulterjuri, li permezz taghha, il-konvenut eccepixxa ulterjorment illi:

Bla pregudizzju ghall-eccezzjonijiet gja' moghtija, l-attur nomine ghandu jigi meqjus li rrinunzja rrimedjabilment ghall-azzjoni ta' rexissjoni tal-kuntratt ta' appalt in kwistjoni u ghad-danni kuntrattwali minnu pretizi stante li r-"refrigerated truck" meritu tal-kawza baqa' jintuza mis-socjeta' attrici anke wara li skoprew l-allegati difetti u, mhux biss ma ddepozitawhx taht l-awtorita' tal-Qorti, talli hallewh zdingat fl-apert, soggett ghall-elementi, ghal aktar minn ghaxar snin (vide Appell Inferjuri, deciz fit-22 ta' Novembru 2002, fl-ismijiet "Frederick Micallef et noe vs May Sullivan").

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-digriet fir-rigward moghti mill-Qorti diversament presjeduta fid-19 ta' Gunju 2003.

Rat id-digriet tat-3 ta' Novembru 2003, li permezz tieghu, din il-Qorti diversament presjeduta awtorizzat lil Michael Busuttil biex jassumi l-atti tal-kawza wara li gie nieqes Louis Busuttil.

Rat il-verbal tas-seduta tas-27 ta' Marzu 2007, li permezz tieghu, il-Qorti kif illum presjeduta hatret lill-Perit Legali Dr. Joseph Buttigieg minflok Dr. Audrey Demicoli.

Rat ir-rapporti peritali tal-Inginier Alfred R. Scicluna u l-Avukat Dr. Joseph Buttigieg.

Rat in-nota ta' kritika tal-attur.

Semghet lid-difensuri jittrattaw il-kawza.

Rat li l-kawza thalliet ghas-sentenza.

Ikkunsidrat illi l-vertenza odjerna tirrigwarda xoghol esegwit fuq “refrigeration box” ta’ Truck da parti tas-socjeta’ konvenuta fuq inkarigu tas-socjeta’ attrici, li qed issostni li x-xoghol li sar mhuwiex skont is-sengha u l-arti.

Huwa doveruz lill-Qorti tinnota f’dan l-istadju illi l-kwistjoni jekk ix-xoghol giex esegwit kif suppost jew le hija essenzjalment kwistjoni ta’ natura teknika. Ghaldaqstant, il-Qorti tistrieh fuq il-konkluzjonijiet ta’ natura teknika raggunti mill-espert minnha mahtur, partikolarment in vista tan-nuqqas ta’ eskussjoni tal-istess perit jew talba ghall-hatra ta’ periti perizjuri. Kif irriteniet il-Qorti tal-Appell fil-kawza “Bugeja vs Muscat” (deciza fit-23 ta’ Gunju 1967).

“*Ghalkemm il-Qorti mhix marbuta li taccetta l-konkluzjonijiet peritali kontra l-konvinzjoni taghha nnifisha u l-konkluzjonijiet peritali huma bhal materjali istruttorji ohrajn kontrollabbli mill-gudikant, b’dana kollu l-“giudizio dell’arte” espressa mit-tekniku ma jistghux u ma ghandux, aktar u aktar fejn il-parti interessata ma tkunx ipprevaliet ruhha mill-fakulta’ lilha moghtija ta’ talba ghan-nomina ta’ periti addizzjonali, jigi skartat facilment ammenoke’ ma jkunx jidher soddisfacentement illi l-konkluzjonijiet peritali huma, fil-kumpless kollha tac-cirkostanzi irragjonevoli.*”

(Ara wkoll “Dingli Estates vs Mangion”, deciza mill-Prim’Awla fit-30 ta’ Mejju 2002).

Il-konkluzjoni tal-perit tekniku, li ghalihom jirreferi sostanzjalment l-abbli perit legali kienu illi:

“*1. Il-kaxxa kif kienet imfassla, maghmula u kkonsenjata lill-attur hi wahda li normalment wiehed jistenna minn dawn il-kaxxi maghmulin Malta.*

2. Il-konvenut kien fid-dover li l-art tal-kaxxa ssahhet bhal ma ghidt iktar qabel meta l-attur indikalu d-difett. Dan seta’ jsir bhala xoghol addizzjonali minghajr ma tizzarma l-kaxxa. Nikkalkula li bejn wiehed u iehor din l-ispiza dak iz-zmien kienet tiswa madwar Lm380.

3. Il-ftuh ta' xi xquq bejn il-panewwi zviluppaw mal-uzu tal-kaxxa u li gew indikati mill-attur mhumiex allarmanti rigward hrug ta' kesha mill-kaxxa. L-effett taghhom (ovvjament mhuwiex mixtieq) hu zghir hafna. Dawn setghu facilment jigu murija mill-attur lill-konvenut fiz-zmien propizju sabiex jigu rrangati. Nikkalkula li din l-ispiza kienet tkun ta' madwar Lm80. Din tinkludi wkoll irrangar tal-lugs u xi angle bars li ccaqalqu ma' l-uzu tal-kaxxa.

4. Rigward il-bibien, dawn ma jidhrux li hemm xi hsarat ikkagunati bhala konsegwenza tal-manifatturat tal-kaxxa."

Fl-isfond ta' dawn il-konkluzjonijiet teknici, il-perit legali ezamina l-vertenza mill-aspetti legali taghha, senjatament:

"*Il-punti legali sollevati mill-partijiet u li jridu jigu kkunsidrati f'din il-kawza jirrigwardaw:*

i) In-natura tal-Kuntratt tal-Appalt;

ii) Id-doveri tal-appaltatur fl-esekuzzjoni tal-kuntratt;

iii) Id-dritt u d-dover tal-kummittent jekk fl-esekuzzjoni tal-appalt jirrizultaw difetti li jistghu jkunu "essenzjali" jew "mhux sostanzjali";

iv) Ir-responsabilta' ghad-danni tal-appaltatur, meta applikabbli."

Il-perit legali kkonsidra s-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell fil-kawza "Farrugia vs Portelli" (deciza fid-9 ta' Ottubru 1987), fejn gie ritenut illi:

"*...l-appaltaturi ma jistghux jezoneraw ruhhom minn responsabilta' ghax-xoghol li ghamlu kontra s-sengha... ... billi jghidu li dan ghamluh fuq ordni u/jew fuq insistenzi tas-sid; hu dover tal-appaltaturi li jipprestaw opera sodisfacenti u jirrezistu kwalunkwe intramissjoni ta' min jinkarikahom...*"

U dan peress illi l-konvenut sostna li x-xoghol sar kif ordnat minkejja li huwa kien jaf li mhux ser ikun sodisfacenti. Saret referenza wkoll ghas-sentenza tal-Prim’Awla tal-Qorti Civili fil-kawza “Camilleri vs Cuschieri” (deciza fil-31 ta’ Jannar 2003) fejn gie ritenut illi:

“*Il-kuntratt ta’ appalt huwa kuntratt bilaterali li huwa dejjem soggett ghall-patt kommissorju tacitu.*”

L-istess sentenza rriteniet imbaghad:

“*Meta d-difetti jkunu essenzjali, il-kommittent ghandu d-dritt jitlob ir-rizoluzzjoni tal-kuntratt minhabba l-inadempjenza. Meta ghall-kuntrarju d-difetti ma jkunux sostanzjali, l-appaltatur ma jistax jigi ritenut inadempjenti, pero’ jibqa’ obbligat li jirripara d-difetti jew jaccetta riduzzjoni.*”

Ara wkoll f’dan is-sens “Bezzina vs Cardona” (deciza mill-Prim’Awla fil-11 ta’ Novembru 1983) u “Mallia vs Fonk” (deciza mill-Qorti tal-Appell fl-24 ta’ Jannar 1973).

F’dawn ic-cirkostanzi, il-perit legali esprima l-fehma li s-socjeta’ attrici kienet obbligata tinterpella lis-socjeta’ konvenuta biex issewwi l-hsarat. Fin-nuqqas kellha d-dritt tesegwixxi t-tiswijiet hija stess imbaghad tirreklama d-danni. Kif irriteniet il-Prim’Awla tal-Qorti Civili fil-kawza “Micallef vs Agius” (deciza fid-9 ta’ Gunju 2004):

“*...Skont id-duttrina u l-gurisprudenza prevalenti, il-kommittent li jrid jelimina d-difetti a spejjez tal-appaltatur tieghu ghandu qabel xejn jirrivolgi ruhu lil dan, u fl-event li dan jibqa’ passiv jew ma jintlahaqx qbil, il-kommittent jista’ jipprocedi direttament ghall-eliminazzjoni tad-difetti minghajr il-htiega ta’ konferma gudizzjali tal-inadempiment u tal-konsegwenti kundanna tal-appaltatur ghall-attwazzjoni specifika...*”

Inoltre, is-socjeta’ attrici dejjem kellha l-obbligi li timminimizza d-danni (ara “Blackman vs Formosa”, deciza mill-Qorti tal-Appell fil-5 ta’ Ottubru 1994).

Il-perit legali jillikwida d-danni fl-ammont ta’ elf mija u disgha u disghin ewro u tlieta u sittin centezmu (€1,199.63) ekwivalenti ghal hames mija u hmistax-il liri Maltin (Lm515), li minnhom erba’ mija u sittin liri Maltin (Lm460) huma l-prezz tat-tiswijiet kif stmati mill-perit tekniku u hamsa u hamsin liri Maltin (Lm55) spejjez ohra inkorsi mis-socjeta’ attrici. Il-perit legali wasal ghal din il-konkluzjoni stante li huwa qies li l-ammont konsiderevolment oghla li qieghda tirreklama s-socjeta’ attrici ma jsib ebda fundament fuq il-principji legali li jirregolaw il-likwidazzjoni tad-danni u l-applikazzjoni tal-imghax fuq danni li ghad iridu jigu likwidati. Din il-Qorti ma ssib ebda raguni biex tiskarta din il-konkluzjoni.

Ghaldaqstant, il-Qorti taqta’ u tiddeciedi billi tichad l-ewwel talba tal-attur, pero’ tiddikjara li x-xoghol esegwit kien fih difetti; tiddikjara illi minhabba f’hekk is-socjeta’ attrici sofriet danni; tillikwida d-danni fl-ammont ta’ elf mija u disgha u disghin ewro u tlieta u sittin centezmu (€1,199.63) ekwivalenti ghal hames mija u hmistax-il liri Maltin (Lm515); tikkundanna lill-konvenut nomine jhallas lill-attur nomine s-somma ta’ elf mija u disgha u disghin ewro u tlieta u sittin centezmu (€1,199.63) ekwivalenti ghal hames mija u hmistax-il liri Maltin (Lm515), bl-ispejjez u imghaxijiet kif mitluba fic-citazzjoni.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu mill-konvenut.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------